

Słowa kluczowe : plagiat , prawo autorskie, twórczość naukowa , twórca , cywilnoprawna i karnoprawna ochrona własności intelektualnej ,

Keywords : plagiarism , copyright , scientific works , author , intellectual property protection by civil and penal law ,

Streszczenie

Zjawisko plagiatu jest obecnie jednym z najbardziej interesujących zagadnień prawa własności intelektualnej , jest to także niestety jeden z najważniejszych problemów w polskim społeczeństwie , szczególnie w środowisku akademickim. Problem ten w istocie wymaga głębokiej oraz poważnej refleksji naukowej , etycznej i czysto ludzkiej , aby to niepokojące zjawisko nie stało się elementem hamującym rozwój polskiej nauki , ale także deprecjonującym tradycyjny etos inteligencji.

Przedstawiona dysertacja zatytułowana *Przestępstwo plagiatu problematyka prawno – procesowa* ma na celu analizę treści art. 115 ust. 1 pr. aut. oraz udzielenie odpowiedzi na pytanie czy obecne ujęcie przywłaszczenia autorstwa zawarte w tym artykule jest dotknięte wadą legislacyjną , przejawiającą się w niedookreśloności znamion tego czynu ,a także postawienie granicy między zjawiskiem plagiatu a innymi deliktami prawa autorskiego. Konieczne jest również zbadanie konstytucyjności przepisu art. 115 ust. 1 pr . aut. w oparciu o zasadę *nullum crimen sine lege certa* .

Przeгляд historii plagiatu w różnych epokach historycznych w rozdziale I , pokazuje iż początkowo brakowało ugruntowanych podstaw normatywnych zabezpieczenia prawa , a pozycja autora kojarzona była jedynie z uzasadnieniem mitologicznym. Rozdział ten pozwala poznać ewolucję pojęć „ autor ” i „ autorstwo ” , jaka dokonała się przez pryzmat zmian światopoglądowych , społecznych , społeczno – gospodarczych. Szczególnie istotne jest tutaj zmieniające się rozumienie pojęć twórczości , inspiracji i imitacji , ponieważ to właśnie istniejąca świadomość społeczna doprowadziła do wykształcenia się początkowo praktyki podpisywania dzieł , która z czasem zyskała wzmocnienie normatywne.

Po przeglądzie historycznym następuje przybliżenie ogólnej charakterystyki zjawiska plagiatu. Skutkuje to wnioskiem iż pojęcie „plagiat” ma bardzo szerokie znaczenie, żaden z obowiązujących polskich aktów prawnych, należących do systemu prawa autorskiego nie zawiera sformułowania „plagiat” ani jego definicji.

Analizy ukazane w rozdziale III tej pracy rozpoczynają się od ustalenia znaczenia czasownika „przywłaszczać”. Następnie przybliżyłam powszechnie znane zjawisko ghostwritingu, dokonując uogólnienia „subrogacji autorstwa” jako zjawiska różnorodnego, obecnego nie tylko w twórczości naukowej, literackiej, ale także plastycznej i muzycznej „pozwala to bez nadmiernej przesady, twierdzić że żaden ze sposobów przejawów działalności twórczej nie stanowi faktycznej przeszkody do podstawienia innej osoby w miejsce rzeczywistego twórcy (wyjątek przepis art. 115 pr. aut.).

Przedmiotem rozważań w rozdziale IV jest próba przedstawienia konsekwencji plagiatu w prawie polskim. Polski system prawny przewiduje bowiem z tego tytułu szereg sankcji zarówno cywilnoprawnych jak i karnych.

W rozdziale piątym wyodrębniłam czynniki kryminologiczne przywłaszczenia autorstwa. Po dogłębnej analizie, doszłam do wniosku iż odpowiedź na pytanie dlaczego plagiatujemy, nie jest jednoznaczna. Istota tego problemu jest głęboko osadzona w specyfice środowiska, które jest taką przestępczością dotykane. Na poczet tego problemu przeprowadziłam badania ankietowe. Z mojego punktu widzenia po dogłębnej analizie stwierdzam, iż respondenci w większości przypadków popełniają plagiat, ponieważ nie znają prawa autorskiego, i w ten sposób nie umieją korzystać z cudzej pracy poprawnie.

Kolejny rozdział pracy poświęciłam aspektom procesowym plagiatu na gruncie procesu cywilnego. Przybliżyłam nieco tematykę zarzutu nadużycia prawa autorskiego oraz pokazałam jak istotną rolę odgrywa opinia biegłego, zeznania świadków, wyjaśnienia podejrzanego w sprawie zarzutu o plagiat.

W rozdziale siódmym skupiłam się głównie na procedurze karnej w sprawach „o plagiat”, przede wszystkim omawiając instytucję biegłego na gruncie prawa karnego. Przedstawiłam sprawy dotyczące opinii biegłych z zakresu prawa autorskiego. Na tej podstawie, doszłam do wniosku, iż występuje ogromny problem zastosowania przez biegłych wykładni rozszerzającej w przepisie art. 115 ust. 1 pr. aut. Dostrzegłam w większości przypadków brak kompetencji w pełnieniu takowej funkcji. Biegli w ukazanych sprawach nie potrafili zdiagnozować plagiatu na podstawie quasi – definicji oraz dokonać rozróżnienia między plagiatem, a innymi deliktami prawa autorskiego.

Ostatni rozdział to szczegółowy opis spójnych i skutecznych systemach zapobiegania i wykrywania naruszeń praw autorskich. Odwołując się do szkolnictwa wyższego ukazałam obowiązek sprawdzania prac dyplomowych przed egzaminem dyplomowym z wykorzystaniem programów antyplagiatowych, które współpracują z ogólnopolskim repozytorium pisemnych prac dyplomowych. Nie zapomniałam także o działaniach profilaktycznych w stosunku do artystów, pisarzy, muzyków. Dlatego przedstawiłam organizacje zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, czyli stowarzyszenia zrzeszające twórców, artystów, wykonawców, producentów, organizacje radiowe lub telewizyjne, które wśród statutowych zadań mają zbiorowe zarządzanie i ochronę powierzonych im praw autorskich lub praw pokrewnych oraz wykonywanie uprawnień wynikających z ustawy.

Dołączyłam do rozprawy obrazy oraz wykresy dotyczące zjawiska plagiatu, aby nieco ułatwić pojmowanie opisanego zagadnienia od strony prawnej. Pracę zakończyłam wnioskami, czyli podsumowaniem procesu badawczego. W świetle przedstawionych w rozprawie ustaleń doszłam do wniosku o możliwości stworzenia specjalnego sądu, który zajmowałby się sprawami dotyczącymi ochrony własności intelektualnej, z dwoma wydziałami karnym i cywilnym oraz gromadziłby biegłych z zakresu prawa autorskiego. Moim kolejnym wnioskiem *de lege ferenda* jest modyfikacja art. 115 ust. 1 pr. aut. Należałoby wprowadzić przepis karny, dzięki któremu istniałaby możliwość zlikwidowania wątpliwości, a także intuicyjnej interpretacji w celu stworzenia optymalnego modelu podstawy karania. Propozycję zmodyfikowanego przepisu art. 115 ust. 1 pr. aut. zamieściłam w mojej dysertacji.

Summary

The plagiarism is currently one of the most interesting issue of intellectual property law and from another point of view it is unfortunately one of the most important problem of Polish academic circles. In fact, this problem requires profound and serious scientific, ethical and purely human reflection, so that this disturbing phenomenon doesn't become an element hampering the development of Polish science, but also depreciating the traditional intellectual ethos.

The aim of the presented dissertation entitled "Crime of the plagiarism - legal and procedural problems" is to analyze the content of Article 115 Paragraph 1 of the Polish Copyright Act and answering the question whether the current recognition of appropriation

contained in this article is affected by a legislative defect, manifested in the vagueness of the signs of this act, as well as placing the border between the phenomenon of plagiarism and other copyright delinquents. It is also necessary to examine the constitutionality of the provision of Article. 115 Paragraph. 1 of the Polish Copyright Act based on the principle *nullum crimen sine lege certa* .

A review of the history of plagiarism in various historical eras in chapter I shows that at the beginning there was no well-founded legal basis for securing the law, and the author's position was associated only with mythological justification. This chapter allows to learn the evolution of the concepts of "author" and "authorship," which has taken place through the prism of world-view, social and socio-economic changes. The changing understanding of the concepts of creativity, inspiration and imitation is particularly important here because it is the existing social consciousness that led to the initial development of the practice of signing works, which over time gained normative reinforcement.

After the historical review, the general characteristics of the phenomenon of plagiarism are approximated. This results in the conclusion that the term "plagiarism" has a very broad meaning, none of the applicable Polish legal acts belonging to the copyright system contains the wording "plagiarism" and definition.

The analyzes presented in chapter III of this work begin with the determination of the meaning of the verb "appropriate". Then I brought closer the commonly known phenomenon of ghostwriting, generalizing the "subrogation of authorship" as a diverse phenomenon, present not only in scientific, literary, but also artistic and musical creativity, it allows without excessive exaggeration, to say that none of the ways of expressing creative activity is actually obstacles to substitute another person in place of the actual creator (the exception is the provision of Article 115 of the Polish Copyright Act.

The subject of discussion in chapter IV is an attempt to present the consequences of plagiarism in Polish law. The Polish legal system provides for a number of civil and criminal sanctions.

In the fifth chapter, I distinguished the criminological factors of the appropriation of authorship. After an in-depth analysis, I came to the conclusion that the answer to the question of why we plagiarize is not unambiguous. The essence of this problem is deeply embedded in the specificity of the environment, which is such a crime touched. I carried out a questionnaire survey on this problem. From my point of view, after an in-depth analysis, I say that in most cases respondents commit plagiarism because they don't know copyright, and how to use someone else's work properly.

I devoted the next chapter of the work to the procedural aspects of plagiarism on the grounds of civil proceedings. I brought up the subject of the allegation of copyright abuse a bit and I showed how important is the expert's opinion, testimony of witnesses, explanation of the suspect regarding the plagiarism charge.

In the seventh chapter, I focused mainly on the criminal procedure in cases of "plagiarism", first of all discussing the institution of an expert in criminal law. I presented the cases related to the opinion of experts in the field of copyright. On this basis, I came to the conclusion that there is a huge problem of the use of expert interpretation extending the provision of Article 115 Paragraph of the Polish Copyright Act I noticed in most cases lack of competence in performing such a function. Experts in the cases presented could not diagnose plagiarism on the basis of a quasi-definition and make a distinction between plagiarism and other copyright delinquents.

The last chapter is a detailed description of consistent and effective systems for the prevention and detection of copyright infringements. Referring to higher education, I showed the obligation to check the diploma theses before the diploma exam using anti-plagiarism programs, which cooperate with the national repository of written diploma theses. I haven't forgotten about preventive activities in relation to artists, writers and musicians. That is why I presented collective copyright management organizations, that is, associations of artists, artists, performers, producers, radio or television organizations that, among their statutory tasks, collect collective management and protection of copyright or related rights entrusted to them and exercise their rights under the act.

I joined the dissertation with images and graphs about the phenomenon of plagiarism, to make it easier to understand the problem described from the legal point of view. I finished the work with conclusions, i.e. a summary of the research process. In the light of the findings set out in the hearing, I came to the conclusion of the possibility of creating a special court that would deal with matters relating to the protection of intellectual property, with two criminal and civil departments, and would gather experts in the field of copyright. My next application *de lege ferenda* is the modification of Article. 115 Paragraph 1 of the Polish Copyright Act. It would be advisable to introduce a criminal provision that would allow the elimination of doubts and intuitive interpretation in order to create an optimal model of the basis for punishment. The proposal of a modified provision of art. 115 Paragraph 1 of the Polish Copyright Act I put in my dissertation.

